

BALKAN ANAYASA MAHKEMELERİ FORUMU T     

Giriş

Balkan bölgesindeki ülkelerde anayasal yargı yetkisini kullanan ve aşağıda alfabetik sırayla belirtilen Anayasa Mahkemelerinin başkanları olarak (bundan böyle “kurucu üyeler” olarak anılacaktır);

- Arnavutluk Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi,
- Bulgaristan Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi,
- Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi,
- Karadağ Anayasa Mahkemesi,
- Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi,
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi

27 Ekim 2023’te Bulgaristan’ın Sofya  hrinde, Bulgaristan Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi’nin ev sahipliğinde düzenlenen Balkan Anayasa Mahkemeleri Forumu’nun Birinci Yıllık Toplantısı’nda kabul edilen “Balkan Anayasa Mahkemeleri Forumu Kurulu  Mutabakat Zaptı’nı” hatırlatarak;

Balkan anayasa mahkemeleri ile anayasal yargı yetkisi kullanan muadil kurumlar arasındaki yakın i  birliğinin, Balkan bölgesi ülkelerinde demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi açısından taşıdığı önemi dikkate alarak;

Balkan anayasa mahkemelerinin gelişimi ve güçlendirilmesi amacıyla deneyimlerin paylaşılması, bilgi a ı veri inde bulunulması ve anayasa uygulamaları ile içtihat alanında ortak konuların tartı ılmasının gerekliliğini kabul ederek;

Balkan bölgesi ülkelerindeki dayanışma ve i  birliğı, bilgi birikimi, uygulama ve tecrübelerden istifade etmek amacıyla ortak kültürel ve medeni mirası g  z önünde bulundurarak;

Balkan ülkeleri anayasa mahkemelerinden ve muadili kurumlardan (bundan böyle “mahkeme olarak anılacaktır”) oluşan sürekli faaliyet gösteren bir platformun kurulmasının, bu kuruluşlar arasındaki iş birliği ile bilgi ve tecrübe paylaşımını önemli ölçüde artırdığını gözlemleyerek;

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi tarafından 14 Kasım 2025 tarihinde Antalya, Türkiye’de düzenlenen Balkan Anayasa Mahkemeleri Forumu Üçüncü Yıllık Toplantısı’nda Forum Tüzüğü’nün kabul edilmesini uygun görerek;

Karşılıklı saygı temelinde ve hukukun üstünlüğü ile yargı bağımsızlığı ilkelerine uygun şekilde aşağıdaki hükümlerde mutabık kalarak işbu Tüzüğü kabul etmiş bulunmaktayız.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Yasal Statü

Forum, işbu Tüzük uyarınca tüzel kişiliğe sahip, özerk, bağımsız ve siyasi nitelik taşımayan bir yapı olarak faaliyet gösterir. Forumun, kendi kurumsal çerçevesi dışında yasal olarak bağlayıcı herhangi bir etkisi yoktur.

Madde 2

Hedefler

Forum’un başlıca temel amaçları şu şekildedir:

- (a) Demokrasinin korunması ve güçlendirilmesi;
- (b) İnsan haklarına saygı gösterilmesi ve korunması;
- (c) Hukukun üstünlüğünün tesis edilmesi;
- (d) Anayasa mahkemelerinin bağımsızlığının güçlendirilmesi;
- (e) Forum üyeleri arasında iş birliği ile bilgi ve deneyim paylaşımının teşvik edilmesi ve güçlendirilmesi.

Madde 3

Faaliyetler

Forumun başlıca faaliyetleri şu şekildedir:

- (a) Düzenli toplantılar gerçekleştirilmesi;
- (b) Anayasa hukuku, anayasa yargısı ve anayasa içtihadındaki yeni gelişmeler gibi konularda sempozyumlar, çalıştaylar ve seminerler gibi etkinlikler düzenlenmesi;
- (c) Anayasa yargısı ve içtihadına ilişkin tecrübe paylaşımının teşvik edilmesi;
- (d) Anayasa hukukunun belirli konularına ilişkin araştırma, analiz ve görüşlerin paylaşılmasını sağlamak amacıyla tematik çalışma gruplarının veya uzman komitelerin oluşturulması;
- (e) Balkan bölgesine ilişkin anayasal öneme sahip konular hakkında raporlar, incelemeler ve öneriler hazırlanıp yayımlanması;
- (f) Forumun hedeflerinin gerçekleştirilmesi açısından temel bir unsur olarak, anayasa yargısı uygulamaları, usulleri ile içtihat gelişimine ilişkin olarak, talep edilmesi hâlinde üyelere teknik destek sağlanması;
- (g) Üyeler arasında düzenli iletişimin sürdürülmesine yönelik çalışmaların desteklenmesi;
- (h) Gerektiğinde anayasa hukuku alanında faaliyet gösteren kuruluşlarla iş birliği yapılması.

Madde 4

Çalışma Dili

1. Forum'un resmi çalışma dili İngilizce'dir.
2. Başka bir dilde çeviri talep edilmesi halinde, talepte bulunan üye mahkeme ilgili masrafları karşılayacaktır.

BÖLÜM II

ÜYELİK

Madde 5

Üyelik

1. Balkan bölgesinde bulunan her bağımsız ülkeden yalnızca bir kurum, Forum üyesi olabilir.
2. Foruma üyelik, Balkan anayasa mahkemeleri ile anayasa yargısı yetkisi kullanan muadili kurumlara verilir.
3. Üyeler, Forumla ilgili tüm iş ve işlemlere tam yetki ve katılım hakkı ile iştirak ederler.

Madde 6

Üyeliğe Kabul

1. Foruma üyelik başvurusu yazılı olarak yapılır; başvuru, Dönem Başkanına hitaben düzenlenir ve Sekreteryaya sunulur. Başvuru ile beraber aşağıdaki belgelerin sunulması gerekmektedir:
 - (a) Aday Mahkemenin kuruluşu, yapısı ve üyelerinin atanması ile statüsüne ilişkin yasal düzenlemeler;
 - (b) Yargı yetkisinin kapsamı ve niteliğini belirleyen metinler;
 - (c) Kullanılan yargı yetkisini belgeleyen dokümanlar (karar örnekleri vb.).
2. Başvuru ile gerekli belgeler alındıktan sonra, Sekreteryaya ilgili belgeleri tüm üyelere dağıtacaktır.
3. Üyeliğe kabul, Forum üyelerinin oybirliğiyle alacağı bir kararla gerçekleştirilecektir.

Madde 7

Üyeliğin Sona Ermesi

Her üye, bu yöndeki yazılı bir bildirim sunmak suretiyle, Forum'dan çekilme niyetini dilediği zaman beyan edebilir. Bu bildirim, Dönem Başkanına hitaben hazırlanır ve Forum'un Sekreteryasına sunulur. Sekreteryaya, bildirim bilgi amacıyla tüm üyelere iletir.

BÖLÜM III

GÖZLEMCİLER VE KONUKLAR

Madde 8

Gözlemciler

1. Gözlemci statüsü, uluslararası mahkemeler ve kuruluşlar ile anayasa mahkemeleri ve muadili kurumlara verilebilir. Bu mahkeme ve kurumların, Forum'un ilke ve hedeflerini benimsemeleri gerekir.
2. Gözlemci statüsü talebine ilişkin yazılı başvuru, 6. maddede belirtilen belgelerle birlikte Dönem Başkanına hitaben Forum'un Sekreteryasına sunulur. Başvurunun alınmasının ardından, Sekreteryaya bu başvuruyu tüm üyelere iletir. Gözlemci statüsüne kabul, Forum üyelerinin oybirliğiyle alacağı kararla gerçekleştirilecektir.
3. Gözlemcilerin oy hakkı bulunmamaktadır.

Madde 9

Konuklar / “Onur Konukları”

Forumun Dönem Başkanı, anayasa hukukuna yaptığı önemli katkılarla tanınan konukları ve “onur konuklarını” Yıllık Toplantı ile Forum kapsamında düzenlenecek sempozyum, çalıştay ve seminer etkinliklere davet edebilir.

BÖLÜM IV

FORUMUN YAPISI

Madde 10

Forum’un karar alma mercii Üyeler Kurulu; idari faaliyetlerin yürütülmesinden sorumlu organı ise Sekreteryadır.

KISIM 1

ÜYELER KURULU

Madde 11

Oluşum

Üyeler Kurulu, üye statüsüne sahip anayasa mahkemelerinin Başkanlarından oluşur. Gerektiğinde, ilgili mahkemenin üyesi, Başkanı temsil edebilir.

Madde 12

Yetkiler

Üyeler Kurulu, merkezî karar organı olup aşağıdaki konularda yetki sahibidir:

- (a) Üyelerin ve gözlemcilerin kabulü ile bu statülerinin sona erdirilmesi;
- (b) Anayasa hukukunun belirli alanlarında çalışmalar yapmak üzere üyelerin, tematik çalışma grupları veya uzman komitelerde görevlendirilmesi;
- (c) Tematik çalışma gruplarının ve uzman komitelerin yapısı, yetkileri ve çalışma yöntemlerinin belirlenmesi;
- (d) Üçüncü taraflarca sağlanan finansal katkıların onaylanması;
- (e) Yıllık Toplantı sonunda nihai deklarasyonun kabulü;
- (f) Tüzükte değişiklik yapılması;
- (g) Forumun feshedilmesi;

- (h) Forum üyeleri ile benzer bölgesel ve uluslararası kurumlar arasındaki iş birliği yöntemlerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi;
- (i) Bölgesel ve uluslararası kuruluşlara üyelik başvurusu yapılması veya bu kuruluşlardan çekilme hususunda karar verilmesi;
- (j) İşbu Tüzükte açıkça düzenlenmemiş olan, Foruma ilişkin diğer hususlarda karar alınması.

Madde 13

Dönem Başkanlığı

1. Forum Dönem Başkanı, mevcut Yıllık Toplantıya ev sahipliği yapan üye mahkemenin Başkanı veya uygun görüldüğünde Başkanlığı temsil eden yetkilisi olacaktır.
2. Dönem Başkanı, Forumu, faaliyet ve etkinliklerde temsil eder ve Sekreteryaya ile koordinasyon içinde, anayasa hukuku ve anayasa yargısı uygulamaları konularında sempozyumlar, çalıştaylar ve seminerler düzenler.
3. Dönem Başkanı, Üyeler Kuruluna başkanlık eder.
4. Dönem Başkanı, Forumun Yıllık Toplantısı'na ev sahipliği yapar.
5. Dönem Başkanının görev süresi bir (1) yıldır. Dönem Başkanlığı, Üyeler Kurulunun kararıyla, Yıllık Toplantının kapanış oturumunda devredilir.
6. Dönem Başkanı, diğer görev ve yetkilerini bu Tüzük hükümlerine uygun olarak kullanır.

Madde 14

Toplantılar

1. Kural olarak, Üyeler Kurulu toplantısı, Yıllık Toplantının açılış veya kapanışından hemen önce gerçekleştirilir.
2. Üyeler Kurulu, Forumun Dönem Başkanının daveti üzerine, ilave toplantılar yapabilir. Bu toplantılar fiziki veya elektronik ortamda gerçekleştirilebilir.

Madde 15

Gündem

1. Sekreteryaya, Dönem Başkanının liderliğinde, Yıllık Toplantı'dan en az iki (2) ay önce, yazılı davetiye ile birlikte Yıllık Toplantı ile Üyeler Kurulu toplantısının taslak gündemlerini tüm Forum üyelerine gönderecektir.

2. Alınan kararlar, toplantı tutanağına geçirilecektir. Toplantı tutanağının hazırlanmasından Sekreteryaya sorumludur.
3. Toplantı tutanakları üyelere dağıtılacaktır.

Madde 16

Toplantı Yeri

1. Üyeler Kurulu, kural olarak, bir sonraki Yıllık Toplantının organizasyonundan sorumlu üye mahkemenin bulunduğu yerde toplanır. Ancak özel durumlarda, Üyeler Kurulu farklı bir toplantı yeri belirleyebilir.
2. Forum Dönem Başkanının önerisi üzerine, Üyeler Kurulu toplantısı elektronik ortamda gerçekleştirilebilir.

Madde 17

Toplantı Yeter Sayısı

1. Üyeler Kurulu, Forumun toplam üye sayısının üçte iki (2/3) çoğunluğu ile toplanır.
2. İlgili mahkeme veya kurumun bir üyesi, toplantılara Başkanın yerine katılabilir ve gerektiğinde Başkanın yerine oy kullanabilir.

Madde 18

Oylama

1. Üyeler Kurulu, toplantıya katılanların oybirliğiyle karar alır. Ancak, üyeliğe kabul ve üyeliğin sona erdirilmesi, Tüzükte yapılacak değişiklikler ile Forumun feshi, Forum üyelerinin tamamının oybirliğiyle alacağı kararlara tabidir.
2. Her üyenin bir (1) oy hakkı mevcuttur.

KISIM 2

SEKRETARYA

Madde 19

Yapısı

Forumun Sekreteryaya görevi, Dönem Başkanlığını yürüten üye mahkeme ile koordinasyon halinde, Bulgaristan Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi tarafından yürütülecektir.

Madde 20

Yetkiler

1. Sekreteryanın yetki ve görevleri aşağıdaki gibidir:

- (a) Merkezi yönetim hizmetlerini yürütmek;
- (b) Üyeler arasında etkin iletişimi sağlamak ve Forum faaliyetlerine ilişkin gerekli tüm belge, bilgi ve yazışmaların düzenli ve zamanında dağıtımını temin etmek;
- (c) Üye mahkemelerin içtihatlara erişimini sağlayacak merkezi bir sistem aracılığıyla kararlar, hükümler ve akademik çalışmaları yayımlayarak Forumun internet sitesini yönetmek;
- (d) Dönem Başkanı Mahkemeye / etkinliğe ev sahipliği yapan üye mahkemeye, toplantıların (Yıllık Toplantı ve Üyeler Kurulu Toplantısı vb.) organizasyonunda destek sağlamak;
- (e) Forumun işleyişine ve faaliyetlerine katkı sağlamak;
- (f) Gerçekleştirilen etkinliklerin kayıtlarını tutmak ve arşiv oluşturmak;
- (g) Deneyimlerin ve teknik yardım taleplerinin paylaşımını sağlamak;
- (h) İlgili mahkemelerin talebi üzerine, üye mahkemeler arasında çalışma ziyaretlerini koordine etmek;
- (i) Ziyaretlerin yürütülmesini desteklemek amacıyla veri kayıtlarını sağlamak ve danışmanlık sunmak;
- (j) İlgili tarafın talebi üzerine, üye mahkemelerin bulunduğu ülkelerde eğitim, staj ve benzeri programları koordine etmek.

2. Yukarıda sayılanlar dışında kalan konularda Sekreteryanın gerçekleştireceği her türlü girişim, Forum üyelerinin onayına tabidir.

BÖLÜM V

FİNANSMAN

Madde 21

Finansmana İlişkin Hususlar

1. Üyeler Kurulu toplantıları ve Yıllık Toplantının yanı sıra sempozyumlar, çalıştaylar ve seminerler dâhil diğer faaliyetlerin düzenlenmesine ilişkin genel giderler, ilgili faaliyeti yürüten ev sahibi mahkeme tarafından karşılanır.

2. Kural olarak, her üye (gözlemciler ve konuklar dâhil), Forum faaliyetleriyle ilgili ulaşım ve konaklama giderlerini kendisi karşılar. Ev sahibi mahkeme, uygun gördüğü takdirde ve mümkün olduğu ölçüde konaklama masraflarını üstlenebilir.

3. Ancak istisnai durumlarda, Dönem Başkanı / ev sahibi üye, giderlerin üyeler arasında eşit şekilde paylaşılmasını talep edebilir. Bu durumda, söz konusu talep hakkındaki karar, Forum üyelerinin onayına tabidir.

4. Mali konulara ilişkin diğer düzenlemeler, Üyeler Kurulu tarafından karara bağlanabilir.

BÖLÜM VI

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 22

İrtibat Görevlisi

1. Her üye, bir (1) İrtibat Görevlisi tayin ederek Sekreteryaya bildirir. Sekreteryaya irtibat görevlileri ve değişiklikleri husunda üye mahkemeleri bilgilendirir.
2. İrtibat Görevlisi, üyeler arasında iletişim kanalı olarak hareket eder.

Madde 23

Oturma Düzeni

1. Üyeler Kurulu toplantısı ile Yıllık Toplantı esnasında Forum üyelerinin oturma düzeni belirlenir. alfabetik sıra esas alınır.

Madde 24

Medya ve Şeffaflık

Yıllık Toplantının açılışına Medya (basın, radyo, televizyon) davet edilebilir. Kapanış oturumundan sonra, uygun görüldüğü takdirde, Dönem Başkanı tarafından Yıllık Toplantı'nın diğer katılımcılarının da hazır bulunacağı bir basın toplantısı düzenlenebilir.

Madde 25

Değişiklikler

1. Her bir üye mahkeme, bu Tüzüğe ilişkin değişiklik önerilerini yazılı olarak Sekreteryaya sunabilir.
2. Bu değişiklik önerileri karara bağlanmak üzere Üyeler Kurulu'na sunulur.

Madde 26

Fesih

Forum, Üyeler Kurulu’nun oybirliğiyle alacağı kararla feshedilebilir.

BÖLÜM VII

NİHAİ HÜKÜMLER

İşbu Tüzük; Forumun, Türkiye’nin Antalya şehrinde 14 Kasım 2025 tarihinde düzenlenen Üçüncü Yıllık Toplantısı’nda kurucu üye temsilcilerince kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

İşbu Tüzük, 27 Ekim 2023 tarihinde Bulgaristan’ın Sofya şehrinde imzalanan “Balkan Anayasa Mahkemeleri Forumu Kuruluş Mutabakat Zaptı”nın ayrılmaz bir parçasını teşkil eder. Bu Tüzüğün hiçbir hükmü, söz konusu Mutabakat Zaptı hükümleriyle çelişecek biçimde yorumlanamaz.

İşbu Tüzük, her biri asıl mahiyetinde olmak üzere altı (6) nüsha halinde –her üye mahkeme için birer nüsha olmak üzere– 14 Kasım 2025 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti’nin Antalya şehrinde, İngilizce dilinde imzalanmıştır.

YUKARIDAKİ HUSUSLAR MUVACEHESİNDE, kurucu üyelerin temsilcileri işbu Tüzüğü kabul etmişlerdir.

Antalya’da 14 Kasım 2025 tarihinde kabul edilmiştir.